

ČESKÁ SPOLEČNOST AIDS POMOC, z. s.
THE CZECH AIDS HELP SOCIETY
Malého 282/3
CZ - 186 00 Praha 8 – Karlín

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 10. 7. 2014

Novela zákona o ochraně veřejného zdraví poškodí HIV pozitivní a nezastaví šíření HIV, varuje Česká společnost AIDS pomoc

Česká společnost AIDS pomoc, z.s. upozorňuje na návrh novely zákona o ochraně veřejného zdraví, který minulý týden schválila vláda a který nyní míří do parlamentu. Novela podle spolku obsahuje několik nepromyšlených novinek, které neodpovídají současnému stavu poznání o šíření infekce a které mohou závažným způsobem zasáhnout do práv nejen HIV pozitivních osob v České republice.

HIV pozitivní zůstanou bez potřebné pomoci

Podle navrhovaných změn by HIV pozitivní lidé museli nově o své infekci informovat při přijetí do každého zařízení sociálních služeb. V praxi se může jednat například o různé sociální služby spojené s ubytováním (například z důvodu ztráty bydlení nebo špatné sociální situace - domy na půli cesty, azylové domy), ale třeba také jen o běžné odborné sociální poradenství, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež nebo zařízení pro krizovou pomoc. To je podle spolku bezprecedentní zásah do ústavně chráněného práva na informační sebeurčení. Informační povinnost podle ČSAP povede pouze k další stigmatizaci a diskriminaci HIV pozitivních osob a omezí jim přístup k poskytování sociálních služeb.

"Již jsme zaznamenali konkrétní případy, kdy HIV pozitivní osobě bylo odepřeno poskytnutí sociální služby z důvodu jejího HIV statusu. Jednalo se například o azylový dům pro matky s dětmi," uvádí Jakub Tomšej, právník ČSAP. „Informační povinnost může vést k tomu, že se HIV pozitivní osoby ocitnou bez potřebné pomoci nebo péče a bude docházet pouze k prohloubení jejich nepříznivé sociální situace. V konkrétním případě, který jsme řešili, by se zájemkyně bez pomoci dalších neziškových organizací ocitla sama s novorozencem na ulici.“

Podle spolku je informování o zdravotním stavu u většiny sociálních služeb nesmyslné. "Zdravotní péče v rozsahu ošetřovatelsko-rehabilitační, kterou neposkytují lékaři, ale především všeobecné sestry nebo rehabilitační pracovníci, je poskytována pouze ve čtyřech z mnoha zařízení sociálních služeb. Je třeba si uvědomit, že v zařízení sociálních služeb dochází především k běžnému společenskému styku, kde je možnost přenosu viru vyloučená," tvrdí Tomšej.

Podezřelým z nákazy HIV může být každý

Novela také zavádí povinné testování u osob podezřelých z nákazy. Podle ČSAP je však i tento požadavek nesprávný. "Stát by neměl lidi povinně testovat, spíš by je měl vzdělávat a vhodnou osvětou je motivovat k tomu, aby své rizikové chování změnili," uvádí Robert Hejzák, předseda ČSAP, a poukazuje na doporučení Světové zdravotnické organizace, ze kterého jasně vyplývá, že povinné testování šíření HIV infekce nezastaví. Na porušování lidských práv při zavádění povinného testování navíc opakovaně poukazuje i Úřad vysoké komisařky pro lidská práva OSN.

Navrhovaná novela podle ČSAP vyvolá v praxi zmatek a nebude jasné, jak okruh podezřelých osob stanovit. Orgány ochrany zdraví se budou zřejmě moci spolehnout jen na výpovědi čerstvě diagnostikovaných osob, které mohou, ale nemusí být pravdivé. "Většina lidí nebude chtít nechat nikoho ze svého blízkého okolí šikanovat úřady a státu stejně žádná jména nesdělí – jednotlivci ale mohou, na straně druhé, za podezřelé osoby označit klidně celé město," poukazuje Hejzák na nedostatky nové úpravy.

„Jediným účinným nástrojem zastavení šíření HIV je cílená prevence, nikoli povinné testování. Zatímco v České republice počet HIV pozitivních osob neustále přibývá a rychlost nárůstu se zvyšuje, náklady vynaložené státem na osvětu a preventivní akce jsou směšně nízké,“ uzavírá Hejzák.

ČSAP žádá o pomoc

Česká společnost AIDS pomoc, z.s. se proto již obrátila na Kancelář veřejného ochránce práv a další státní orgány a lokální i zahraniční organizace s žádostí o podporu v jejím úsilí o změnu novely. Spolek doufá, že se mu podaří získat podporu dalších neziskových organizací, a v případě nutnosti je připraven lobbovat i u jednotlivých poslanců. „V návaznosti na odvysílanou reportáž v ČT, kde jsme na rizika spojená s novelou upozornili, se na nás anonymně obrátila sociální pracovníce, která byla svědkem toho, že léčebna dlouhodobě nemocných odmítla HIV pozitivního klienta z důvodu jeho HIV statusu. Je to už několikátý případ diskriminace, který jsme zaznamenali,“ upozorňuje Tomšej. V žádném případě se tak podle něj nejedná o teoretický problém.

ČSAP je samosprávná, dobrovolná, nepolitická a nezisková organizace založená za účelem hájení práv HIV pozitivních osob ve společenském diskursu, vyvíjení osvětové a preventivní činnosti a poskytování zdravotních, sociálních a dalších služeb HIV pozitivním osobám (www.aids-pomoc.cz).

Kontakt:

JUDr. Jakub Tomšej, právník, jakub.tomsej@aidspomoc.cz